

Cal Vilalta i cal Serradet

Guardiola de Berguedà

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Al sud de la serra de la "Costa Freda" i prop del torrent de Brocà a l'est del nucli homònim
Emplaçament	Al costat de la pista que puja al pla de Sant Marc des de Brocà uns 200 mts
Alçada:	990
Coordenades:	
Latitud:	42.25137
Longitud:	1.89371
UTM Est (X):	408741
UTM Nord (Y):	4678279

Classificació

Número de fitxa	08099-57
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Medieval Modern Popular
Segle	XIV-XIX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Manquen les cobertes i les parts superiors de les parets perimetrals. Les eixides i balconades de la façana sud han desaparegut i de les quatre arcades que hi hauria hagut tant sols en conservem dues senceres.
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08098A00500052
Autoria de la fitxa	Pere Cascante i Torrella
Data de registre de la fitxa:	dt., 03/10/2017 - 02:00

Descripció

Es tracta de les ruïnes de dos grans edificis; un al costat de l'altre orientats en el vessant sud de la serra de Costa freda i prop del torrent de Brocà que separa aquestes cases amb la parròquia i el cementiri de Sant Martí de Brocà. El conjunt arquitectònic està compost per les dues cases i també per les pallisses i l'era que es situen al nord en una cota més elevada ja que aprofita un desnivell del terreny. La casa de Cal Vilalta pròpiament dita presenta una planta més aviat allargada formant la clàssica masia de tres cossos i formada per una planta baixa, una planta pis i un sota teulada amb coberta, avui esfondrada però que encara s'endevina que hauria tingut dues vessants amb el carener paral·lel a la façana principal orientada a migdia. L'era de batre s'hauria situat a tramuntana i hauria estat sostinguda per murs de contenció. La porta d'entrada a la casa s'hauria situat al nivell del primer pis mirant a l'esmentada era. Una de les característiques de la casa hauria estat el conjunt d'arcs de mig punt que hi havia a la planta baixa i que haurien sostingut les eixides del primer pis i sota teulada. En total hi havia un conjunt de quatre arcades de les que avui dia tan sols en conserven dues de senceres, ja que les altres dues han estat enderrocades. Darrere de les arcades hi hauria hagut les quadres de la casa amb restes de trapes al sostre per llençar menjar al bestiar i també el forn de pa, la boca del qual encara es pot observar a la paret oest. Al fons de la planta i situat en un espai que es posa sota de l'era i fora dels límits de la casa, existeix una cambra coberta amb volta de canó disposada a plec de llibre que recolza damunt d'unes parets construïdes amb un aparell de pedra ben treballada i escairada, unida amb argamassa de calç i formant filades regulars. Aquesta cambra té restes del paviment i de la porta d'entrada amb els muntants i part del marxapeu d'entrada en una cota molt més baixa. A la planta primera encara es conserven restes de la sala amb les parets enguixades i coberta amb sostre de bigues de fusta que recolzen damunt de permòdols també de fusta simulant cares humanes molt deteriorades. A la banda sud es conserven restes d'un arc rebaixat pertanyent a una de les alcoves. Segons la memòria oral, en aquesta planta hi hauria hagut la porta d'entrada a la casa, encara visible, la sala principal, les cuines i les habitacions familiars. La planta segona ha desaparegut completament i tant sols es pot endevinar la seva alçada a la paret de tancament est. Tot l'aparell de la casa és de reble, maçoneria i tapia de color vermellós que li dona un to molt característic. Només és en pedra picada el marc d'algunes obertures i parets cantoneres. La casa de "Cal serradet" és a continuació de Cal Vilalta per la banda oest. Es tracta d'una construcció quadrangular composta per una planta baixa i dues plantes pis i construïda amb un aparell de pedra picada ben treballada i escairada, unida amb argamassa de calç i amb les cantonades ben definides. Presenta obertures a diferents nivells i de diferents tipus, però en cal destacar la presència d'espitlleres a la planta baixa i també al primer pis. Aquests elements, juntament amb la seva planta i posició geogràfica de la casa ens fan pensar que la casa de cal Serradet hauria estat vinculada amb alguna domus, o casa forta. Pel que fa a les pallisses es situen a la banda nord a continuació de l'era i tenen una planta rectangular allargassada amb aparell de maçoneria i també tapia de color vermellós. La seva façana hauria estat formada per grans eixides de fusta sostinguda per una sèrie de 4 pilars de pedra que haurien suportat els cavalls de l'embigat de fusta. La coberta hauria estat a un sol vessant.

Observacions:

La planta quadrangular de la casa de Cal serradet amb les restes de les espitlleres defensives a diferent nivell, la construcció subterrània de l'interior de cal Vilalta coberta amb volta de canó i la posició geogràfica de la casa respecte a tota la vall del Bastany, ens fan relacionar aquesta construcció amb alguna fortificació o castell, tanmateix el castell de Brocà que erròniament hauríem situat a la casa de "castell" i de la que no es conserva cap vestigi defensiu.

Història

Joan Serra i Vilaró en el seu Llibre de les Baronies de Pinós i Mataplana documenta a la parròquia de Brocà l'existència de tres cavalleries (Els Vila corba, els ça-vall i els senyors de Brocà i de Santa Eulàlia). Sobre els dos primers ja n'hem parlat a les fitxes de Cal Companyó i de Vilella. En canvi els Brocà i Santa Eulàlia tot i que hom els situa a la casa de "Castell", després d'analitzar aquesta finca no hi hem pogut evidenciar cap mostra de fortificació i ni tan sols cap resta de paret que presenti un aparell medieval. Per contra a Cal Vilalta i Serradet hem pogut documentar elements d'estructures defensives que ajudades a la seva situació geogràfica on es domina la vall del Bastareny, el collet d'Eina, Torre de Foix, part de la vall de Lillet i fins hi tot el monestir de Sant Llorenç prop Bagà i la vila de Bagà, ens fan plantejar la hipòtesi de situar el castell de Brocà en aquest lloc. La família dels Brocà . Segons Serra i Vilaró era la cavalleria més propera a la vila de Bagà per la banda de sol ixent. El cavaller més antic és Ramon de Brocà datat de 1257. La filla de Ramon; Gaucelma va heretar el casal dels seus pares a Brocà on van continuar habitant-hi. La seva filla Berenguera es va casar amb el cavaller Ramon de Lluarteres i van heretar el feu de Brocà. Aquest mateix cavaller posseïa una torre de Bagà. Aquesta torre podria ser la denominada "torre de Brocà" emplaçada al costat del casal dels mateixos Brocà i situada molt possiblement a Cal Peu Curt. Els Lluarteres no van tenir successió i van passar el seu domini al cavaller de Santa Eulàlia que van continuar amb la saga dels Brocà. Sobre aquesta família també en cal destacar la donació que en van fer al 1327 on van entregar per 5 anys a un home de Bagà la torre que tenien a Bagà i dues cases annexes per fer-hi continua residència i reparar desperfectes donant a entendre que aquests cavallers habitaven a Brocà i la casa de Bagà la van haver d'arrendar. El casal dels Brocà va ser venut als barons de Pinós juntament amb altres masos de Brocà a mitjans del segle XV. Després de la pesta negra aquest mas ja se coneix com a Vilalta i al cadastre de Brocà de 1756 l'esmenta juntament amb les cases de Rotllant, Companyó, Vilalta. Al 1856 la casa de Vilalta pertanyia a la mateixa partida que les cases de Castell, Joanó, Caseta de Joanó, Subirana, el Puig, Serradet, Rectoria, Clarà, Cercuneda, Cal Vilella (Galló). El darrer document conservat al full solt de Cal Galló pertanyia al cuartel sur juntament amb la Casa de Baix, Companyó, Sagarulla, Casanova de Companyó, Cal Blau, Hostal nou, Caballera i la Casanova de Rotllant.

Bibliografia

SERRA i VILARÓ, J (1987). Baronies de Pinós i Mataplana. Investigació als seus arxius. Vol I p.378-384. AMGB. Cadastre de Brocà 1756. AMGB. Full solt. Enumeració de les cases de Brocà

